

บทที่ 3

การส่งเสริมการลงทุนในประเทศไทย

3.1 วิวัฒนาการของการส่งเสริมการลงทุนในประเทศไทย

มูลเหตุสำคัญที่ทำให้รัฐบาลไทยเกิดความคิดที่จะเร่งพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างจริงจังขึ้นภายในประเทศ เนื่องมาจากผลกระทบของการขาดแคลนสินค้านำเข้าจากต่างประเทศอย่างรุนแรงในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 รัฐบาลสมัยจอมพล ป. พิบูลสงครามพยายามจำกัดการลงทุนจากต่างประเทศตามลัทธิชาตินิยมทางเศรษฐกิจที่ได้รับอิทธิพลมาจากประเทศตะวันตก รัฐบาลไทยใช้กลยุทธ์พัฒนาอุตสาหกรรมในรูปรัฐวิสาหกิจ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการลงทุนประกอบอุตสาหกรรมโดยภาครัฐมีจุดเริ่มต้นด้วยความบริสุทธิ์ใจในด้านความคิดเกี่ยวกับลัทธิชาตินิยมทางเศรษฐกิจที่ต้องการลดอิทธิพลของพ่อค้าชาวจีน แต่เหตุการณ์กลับกลายเป็นว่าผู้มีอำนาจในรัฐบาลสมัยนั้นได้อาศัยรัฐวิสาหกิจที่มีอยู่มากเป็นเครื่องมือแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวจนทำให้ผลประกอบการเกิดการขาดทุนอย่างมหาศาล

หลังสงครามเกาหลียุติลงในกลางปี 2496 ราคาสินค้าต่างๆ ในตลาดโลกลดต่ำลงถึงผลถึงรายได้จากการจำหน่ายข้าวส่งออกของไทยพลอยลดต่ำลงไปด้วย เมื่อเกิดปัญหาการขาดดุลชำระเงินระหว่างปี 2496 - 2497 รัฐบาลไทยปรับกลยุทธ์ใหม่โดยประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมอุตสาหกรรม พ.ศ. 2497 ซึ่งถือเป็นกฎหมายฉบับแรกของไทยที่มีแสดงเจตนารมณ์ในการส่งเสริมการลงทุนของภาคเอกชนในประเทศและการลงทุนจากต่างประเทศ ดังข้อความที่ระบุไว้ในการตรากฎหมายฉบับนี้ว่า “ กิจการอุตสาหกรรมเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในเศรษฐกิจของชาติซึ่งจะต้องส่งเสริมให้เกิดขึ้นและก้าวหน้าต่อไปโดยด่วน แต่รัฐย่อมไม่อยู่ในฐานะที่จะทำกิจการอุตสาหกรรมเสียเองหมดทุกอย่าง ในการที่เอกชนจะทำกิจการอุตสาหกรรมนั้น บางอย่างถ้ารัฐไม่เข้าไปช่วยค้าขาย เอกชนก็ไม่ว่าจะกระทำให้สำเร็จตลอดไปได้ นอกจากนี้เมื่อเอกชนโดยเฉพาะชาวต่างประเทศมาทำกิจการอุตสาหกรรมแล้ว ไม่มีอะไรเป็นหลักประกันว่าเขาจะถอนทุนคืนและแบ่งกำไรกลับประเทศของเขาได้ เช่นนี้ก็ย่อมไม่มีการลงทุนของต่างประเทศในประเทศไทย กิจการอุตสาหกรรมบางอย่างที่ต้องการลงทุนจำนวนมาก ต้องการคนชำนาญงานสูง ซึ่งประเทศไทยในขณะนี้ยังต้องอาศัยต่างประเทศอยู่ เมื่อมีหลักประกันมั่นคงจนถึงออกกฎหมายบังคับไว้ที่จะให้เขาได้รับผลประโยชน์จากการลงทุนเช่นนี้ก็ย่อมเป็นทางชักจูงให้มีการลงทุนจากต่างประเทศในกิจการอุตสาหกรรม ” ถึงแม้จะมีนโยบายส่งเสริมการลงทุนชัดเจนเช่นนั้นก็ตาม แต่จำนวนภาคเอกชนที่มาขอรับการส่งเสริมการลงทุนระหว่างปี 2497 - 2501 มีจำนวน 9 รายและได้รับอนุมัติให้การส่งเสริม

เสริมการลงทุนเพียง 6 รายเท่านั้นย่อมสะท้อนให้เห็นถึงความล้มเหลวของพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2497 เหตุผลเนื่องจากพระราชบัญญัติฉบับนี้ใช้ถ้อยคำสับสนปนเปกันจนยากแก่การบริหาร ผู้ขอรับประโยชน์รู้ดีกว่าอาจถูกลงโทษมากกว่าจะได้รับ การเกื้อหนุน อีกทั้งขั้นตอนการอนุมัติให้การส่งเสริมการลงทุนยังค่อนข้างยุ่งยาก เพราะต้องเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติเป็นรายๆ ไป นอกจากนี้ผู้ขอรับการส่งเสริมยังรู้ดีว่ายากต่อการกรอกแบบฟอร์มต่าง ๆ มากมายหลายแบบหลายขั้นตอน กว่าจะรู้ผลแน่ชัดว่าจะได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากรัฐบาลไทยหรือไม่ต้องใช้เวลารอคอยไม่ต่ำกว่า 1 ปี

ทางแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นคือรัฐบาลไทยต้องขอความช่วยเหลือจากธนาคารโลกจัดตั้งผู้เชี่ยวชาญเข้ามาสำรวจเศรษฐกิจไทยระหว่างเดือนกรกฎาคม 2500 ถึง มิถุนายน 2501 คณะสำรวจของธนาคารโลกได้ให้ข้อเสนอแนะสำคัญ ดังนี้

1. ควรยกเลิกการจัดตั้งรัฐวิสาหกิจ เนื่องจากรัฐวิสาหกิจไม่ได้ก่อให้เกิดรายได้แก่รัฐแต่อย่างใด ถ้าพิจารณาตามหลักการแล้วพบว่านอกจากกิจการประเภทผูกขาดแล้ว อุตสาหกรรมทุกอย่างของรัฐไม่มีกำไรจากการดำเนินธุรกิจ ทั้งนี้คณะสำรวจเห็นว่าในอนาคตการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมของภาคเอกชนไทยยังมีอีกมากและความริเริ่มทางธุรกิจในประเทศไทยยังมีอยู่ มิได้ขาดตกบกพร่อง นอกจากนี้ยังมีสิ่งชี้ให้เห็นว่ามีผู้ที่พร้อมลงทุนทำอุตสาหกรรมจำนวนมากพอที่จะเชื่อได้ว่าการขยายตัวทางอุตสาหกรรมของไทยจะสูงขึ้น

2. ควรยกเลิกพระราชบัญญัติส่งเสริมอุตสาหกรรม พ.ศ. 2497 และให้ออกพระราชบัญญัติใหม่ทั้งฉบับ ทั้งนี้คณะผู้สำรวจจากธนาคารโลกได้ช่วยร่างพระราชบัญญัติฉบับใหม่เสนอแก่รัฐบาลไทย พร้อมทั้งเสนอให้เปลี่ยนองค์ประกอบของคณะกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรมให้มีจำนวนกรรมการน้อยลงและปฏิบัติงานได้ผลมากขึ้น โดยมีอำนาจในการอนุมัติให้สิทธิและประโยชน์ นอกจากนี้ควรให้หลักประกันแก่อุตสาหกรรมว่ารัฐจะไม่ประกอบอุตสาหกรรมแข่งขันกับภาคเอกชน

คณะสำรวจของธนาคารโลกได้ตั้งข้อสังเกตว่าอุตสาหกรรมประเภทที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติโดยตรงมักจะขยายตัวออกไปเองตามความก้าวหน้าของเกษตรกรรม ส่วนอุตสาหกรรมประเภทอื่น ๆ นั้น จากข้อมูลรายการสินค้านำเข้าจากต่างประเทศพบว่ายังพอมีสู่ช่องทางลงทุนอีกหลายอย่าง โดยเฉพาะการผลิตเครื่องจักรกลเบา การทอผ้าและการประกอบรถยนต์ หากรัฐบาลไทยมีการส่งเสริมการลงทุนที่เหมาะสมแล้วย่อมจะจูงใจชาวต่างประเทศให้เข้ามาลงทุนพร้อมด้วยวิทยาการเทคโนโลยีสมัยใหม่ สำหรับความวิตกกังวลว่านโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมโดยไม่เลือกหน้าจะทำให้อุตสาหกรรมตกอยู่ในกำมือของชาวต่างชาติไม่น่าเป็นประเด็นที่น่าห่วง แต่การกีดกันชาวต่างชาติโดยเฉพาะชาวจีนไม่น่าจะก่อให้เกิดผลดีทางเศรษฐกิจตามนโยบายอุตสาหกรรม

ของรัฐบาล ดังนั้นควรส่งเสริมให้คนไทยมีส่วนร่วมในกิจการอุตสาหกรรมจะดีกว่า อีกทั้งในอดีตความผสมผสานระหว่างชนชาติเคยช่วยให้ชาวจีนจำนวนมากปฏิบัติตนเป็นคนไทยมาแล้วซึ่งวิธีการเหล่านี้ น่าจะประสบความสำเร็จมากที่สุดใน การส่งเสริมอุตสาหกรรมภายในประเทศไทยให้ได้ผลรวดเร็วขึ้น

หลังเกิดการปฏิวัติ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ผู้นำรัฐบาลชุดใหม่ได้นำคำแนะนำของธนาคารโลกมาใช้โดยประกาศนโยบายสำคัญประการหนึ่งคือ ปรับบทบาทภาครัฐจากการเป็นผู้ลงทุนเองมาเป็นการสนับสนุนภาคเอกชนให้เกิดการลงทุนประกอบการอุตสาหกรรม ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 33 ลงวันที่ 5 ธันวาคม 2501 มีสาระสำคัญ เช่น ให้แต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาเศรษฐกิจทำหน้าที่ให้การส่งเสริมการลงทุนโดยยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลแก่กิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนเป็นระยะเวลา 2 - 5 ปี พร้อมทั้งให้หลักประกันแก่ภาคเอกชนว่ารัฐจะไม่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมขึ้นใหม่เพื่อแข่งขันและจะไม่โอนกิจการอุตสาหกรรมของเอกชนมาเป็นของรัฐ นอกจากนี้แล้วจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ยังให้นโยบายสำคัญด้วยว่าจะให้การส่งเสริมการลงทุนเฉพาะแก่ภาคเอกชนเท่านั้น ไม่ให้การส่งเสริมการลงทุนแก่รัฐวิสาหกิจเหมือนในอดีตที่ผ่านมาโดยให้เหตุผลว่ารัฐบาลเก็บภาษีจากเอกชนจึงไม่ควรแข่งขันกับผู้เสียภาษีอากรอื่นเป็นการเอาเปรียบและไม่เป็นธรรม รัฐบาลเองมีภาระต้องบริหารประเทศหลายด้านซึ่งเป็นหน้าที่โดยตรงอยู่แล้ว เช่น การทหาร การศึกษา การสื่อสารคมนาคม การเกษตร การสาธารณสุขและการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ เป็นต้น ส่วนการค้าและอุตสาหกรรมเป็นเรื่องของเอกชน รัฐบาลเพียงอำนวยความสะดวกและให้ความช่วยเหลือก็พอ เงินรัฐบาลไม่ต้องออก เอกชนผู้ประกอบการนั้น ๆ เป็นผู้ออกเอง หากขาดทุนรัฐบาลไม่ต้องเสียอะไร หากเอกชนมีกำไรรัฐบาลขอเก็บภาษีเพื่อนำเงินตรามาใช้พัฒนาประเทศตามหน้าที่โดยตรงที่มีอยู่ แต่ถ้ารัฐบาลประกอบการอุตสาหกรรมเสียเอง ยกเว้นในกิจการผูกขาด นอกจากต้องเสี่ยงกับการขาดทุนแล้วรัฐบาลยังต้องจัดสรรงบประมาณสนับสนุนจำนวนมากทำให้เอกชนเกิดความลังเลไม่กล้าลงทุนเพิ่ม

ในระยะเวลาต่อมาได้มีการแก้ไขและประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2503 พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2505 และพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2508 โดยพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2508 ฉบับนี้กำหนดให้จัดตั้งหน่วยราชการมีฐานะเทียบเท่ากรม สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี โดยมีการสถาปนาสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรมขึ้นในวันที่ 26 มกราคม 2509 และอีก 2 ปีต่อมาได้มีการแก้ไขกฎหมายอีกครั้งหนึ่งเพื่อกำหนดให้กิจการนิคมหรือเขตอุตสาหกรรมอยู่ในข่ายได้รับการส่งเสริมการลงทุน แม้ในระยะแรกนโยบายส่งเสริมการลงทุนของรัฐบาลยังไม่มีผู้เชื่อถือมากนัก เพราะมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอทำให้ถูกมองว่าพูดอย่างหนึ่งแต่ทำอีกอย่างหนึ่ง แต่เมื่อรัฐ

บาลได้พยายามปรับนโยบายส่งเสริมการลงทุนให้เอื้อประโยชน์ต่อการลงทุนในประเทศไทย อีกทั้งได้ถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ความเชื่อถือจึงเริ่มเกิดขึ้นทีละน้อย ๆ โดยสังเกตได้จากจำนวนโครงการลงทุนที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ

ภายหลังที่มีการพัฒนาอุตสาหกรรมทดแทนการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศมาได้ในระยะเวลาหนึ่งเนื่องจากเห็นว่าตลาดภายในประเทศรองรับ ประเทศไทยเริ่มเผชิญปัญหา 3 ประการดังนี้

1. ตลาดภายในประเทศมีขนาดเล็ก แม้ว่าความต้องการบริโภคสินค้าจะเพิ่มขึ้นทุกปี แต่ยังไม่เพียงพอที่จะทำให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจวนกลับมาอยู่ในระดับสูงเช่นเดิมได้ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องขยายตลาดให้กว้างขวางออกไปโดยเร่งการผลิตจำนวนมากเพื่อให้ได้รับประโยชน์จากการประหยัดจากขนาด (economies of scale) ด้วยการส่งสินค้าออกไปจำหน่ายในตลาดต่างประเทศ

2. แม้ปริมาณสินค้าสำเร็จรูปเพื่อการบริโภคนำเข้าจากต่างประเทศได้ลดลงจำนวนมากตามนโยบายอุตสาหกรรมทดแทนการนำเข้า แต่ปรากฏว่าสินค้าทุนประเภทเครื่องจักรและวัตถุดิบกลับมีแนวโน้มนำเข้าจากต่างประเทศสูงขึ้น

3. อุตสาหกรรมการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าใช้ทุนมากจึงไม่ได้ช่วยให้เกิดการจ้างงานมากเท่าที่ควร

ในปี 2515 ซึ่งตรงกับปีที่เริ่มใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3 รัฐบาลไทยจึงปรับกลยุทธ์การพัฒนาอุตสาหกรรมสำคัญอีกครั้งหนึ่งโดยเปลี่ยนจากอุตสาหกรรมการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้ามาใช้กลยุทธ์อุตสาหกรรมการผลิตเพื่อการส่งออก โดยอาศัยความได้เปรียบจากทรัพยากรที่มีอยู่มากในประเทศช่วยลดต้นทุนการผลิต นอกจากการส่งเสริมการลงทุนในการประกอบอุตสาหกรรมการผลิตเพื่อการส่งออกแล้ว เพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ รัฐบาลไทยยังออกกฎหมายส่งเสริมการลงทุนฉบับใหม่เน้นให้มีการกระจายอุตสาหกรรมออกไปสู่ส่วนภูมิภาคโดยมีสาระสำคัญ เช่น ให้สิทธิและประโยชน์พิเศษสำหรับเขตส่งเสริมการลงทุน ให้สิทธิและประโยชน์พิเศษแก่กิจการผลิตเพื่อการส่งออก ให้การยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลยืดหยุ่นตามเขตส่งเสริมการลงทุน 3 – 8 ปี เพิ่มอำนาจการคุ้มครองอุตสาหกรรมโดยกำหนดค่าธรรมเนียมพิเศษ นอกจากนี้ยังให้ตัดคำว่าเพื่อกิจการอุตสาหกรรมออกจากชื่อคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรม และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรมเพื่อกิจการอุตสาหกรรมให้เหลือเพียงชื่อ “คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน” กับ “สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน” ตามบทบาทใหม่ให้สอดคล้องครอบคลุมการส่งเสริมการลงทุนในกิจ

การอื่น ๆ เช่น เกษตรกรรม บริการ เป็นต้น ต่อมาในปี 2520 ได้มีการแก้ไขกฎหมายการส่งเสริมการลงทุนอีกครั้งหนึ่งด้วยการออกพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ.2520 ประเด็นสำคัญที่แก้ไขได้แก่ ยกระดับคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนโดยตำแหน่งบัญญัติให้นายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมเป็นรองประธานกรรมการ เพิ่มความหลากหลายและยืดหยุ่นของสิทธิประโยชน์โดยกำหนดให้สามารถทั้งยกเว้นและ/หรือลดหย่อนภาษีอากรการนำเข้าเครื่องจักรตามความเหมาะสม เช่น กิจการที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาคได้รับสิทธิประโยชน์มากกว่ากิจการที่ตั้งในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล กิจการผลิตเพื่อการส่งออกได้รับสิทธิประโยชน์มากกว่ากิจการผลิตเพื่อการจำหน่ายในประเทศ กิจการที่ตั้งในนิคมหรือเขตอุตสาหกรรมได้รับสิทธิประโยชน์มากกว่ากิจการที่ตั้งอยู่นอกนิคมหรือเขตอุตสาหกรรม นอกจากนี้กฎหมายส่งเสริมการลงทุนฉบับนี้ยังเพิ่มหลักประกันแก่นักลงทุนอีกหลายข้อ เช่น รัฐจะไม่ผูกขาดการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชนิดเดียวกันกับผู้ได้รับการส่งเสริม รัฐจะไม่ควบคุมราคาผลิตภัณฑ์ของผู้ที่ได้รับการส่งเสริม รัฐจะอนุญาตให้ส่งออกผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการส่งเสริม รัฐจะไม่อนุญาตให้ส่วนราชการ องค์การของรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจนำผลิตภัณฑ์ชนิดเดียวกับที่ได้รับการส่งเสริมเข้ามาในราชอาณาจักรโดยได้รับยกเว้นอากรขาเข้าและภาษีการค้า เพิ่มสิทธิประโยชน์ในการลดหย่อนภาษีอากรนำเข้าวัตถุดิบเพื่อจำหน่ายในประเทศโดยกำหนดไว้ในมาตรา 30 ตามข้อจำกัดคือลดหย่อนภาษีอากรนำเข้าได้สูงสุดไม่เกินร้อยละ 90 โดยอนุมัติให้ครั้งละไม่เกิน 1 ปี แต่ต้องเป็นวัตถุดิบที่ไม่สามารถผลิตได้ภายในประเทศไทย ทั้งนี้จะพิจารณาอนุมัติให้เป็นราย ๆ ตามเหตุผล 2 กรณี คือ กรณีที่ 1 โครงสร้างภาษีอากรสำหรับอุตสาหกรรมนั้นไม่เหมาะสมโดยอากรขาเข้าวัตถุดิบสูงกว่าอากรขาเข้าสินค้าสำเร็จรูป กรณีที่ 2 อุตสาหกรรมนั้น ๆ ประสบปัญหาไม่สามารถแข่งขันกับสินค้านำเข้าได้ มาตรการส่งเสริมการลงทุนในระยะนี้นับได้ว่ามีบทบาทสำคัญในการสนองนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการเร่งส่งเสริมอุตสาหกรรม ส่งเสริมการส่งออก ส่งเสริมการจ้างงานและส่งเสริมการพัฒนาบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก

ภาคอุตสาหกรรมเริ่มมีบทบาทสำคัญต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการส่งออกของประเทศไทยอย่างชัดเจน โดยดูได้จากสัดส่วนผลิตภัณฑ์ภาคอุตสาหกรรมในผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติที่เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 23.5 ในปี 2529 เป็นร้อยละ 26 ในปี 2534 อัตราการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมโดยเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นร้อยละ 13.7 ต่อปี ทั้งนี้เป็นผลจากการขยายตัวของการส่งออกและการลงทุนในอุตสาหกรรมขนาดใหญ่

จากระบบการส่งเสริมการลงทุนแบบจำกัด (choose the winner) เพื่อควบคุมไม่ให้อำนาจผลิตมีมากเกินไปและลดการสูญเสียเงินตราต่างประเทศโดยจำกัดทั้งจำนวนบริษัทและกำลังผลิต เช่น อุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ ปิโตรเคมี รถยนต์ กระดาษแผ่น เหล็กแผ่นรีดร้อนรีดเย็น แม้จะ

สามารถควบคุมกำลังการผลิตให้มีขนาดใกล้เคียงกับอุปสงค์ที่มีอยู่ภายในประเทศ แต่นโยบายส่งเสริมการลงทุนแบบจำกัดได้ก่อให้เกิดการผูกขาด เพราะบางอุตสาหกรรมมีผู้ผลิตเพียงรายเดียว บางอุตสาหกรรมมีผู้ผลิต 2 - 3 ราย ทำให้โครงสร้างการผลิตด้อยประสิทธิภาพเพราะขาดการแข่งขัน นอกจากนี้ยังเกิดข้อครหาว่าการส่งเสริมการลงทุนไม่โปร่งใส มีความลำเอียงช่วยบางบริษัทและกีดกันบางบริษัทไม่ให้ลงทุน ขณะเดียวกันประชาชนก็ได้รับผลกระทบจากการผูกขาดนั้นด้วยโดยต้องบริโภคสินค้าในราคาสูง ดังนั้นในปี 2534 รัฐบาลจึงปรับเปลี่ยนนโยบายส่งเสริมการลงทุนมาเป็นการเปิดเสรีโดยเป็นการลงทุนแบบไม่จำกัดจำนวน พร้อมกับปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของภาครัฐจากบทบาท “ควบคุม” มาเป็นบทบาท “กำกับดูแล” โดยให้นักลงทุนผู้เป็นเจ้าของเงินตัดสินใจเองว่าควรลงทุนหรือไม่ อย่างไร ผลจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายส่งเสริมการลงทุนใหม่ทำให้เกิดผลดีต่อการลดการผูกขาด ประชาชนได้บริโภคสินค้าราคาถูกลง นอกจากนี้ยังเกิดบรรยากาศการแข่งขันเสรีและช่วยกระตุ้นให้เกิดการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตในทางสร้างสรรค์เพิ่มมากขึ้น ในช่วงเวลาใกล้เคียงกันคือปี 2535 สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้จัดตั้งสำนักงานภูมิภาคเพิ่มขึ้นที่นครอุตสาหกรรมแหลมฉบัง หลังจากที่ได้จัดตั้งมาก่อนหน้านี้แล้วในช่วงปี 2531 - 2532 ที่จังหวัดเชียงใหม่ นครราชสีมาและสุราษฎร์ธานี ทั้งนี้สำนักงานสาขาจังหวัดสุราษฎร์ธานีต้องย้ายไปยังอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เพื่ออำนวยความสะดวกแก่การติดต่อของนักลงทุนที่อยู่หนาแน่นกว่าในบริเวณนี้ อย่างไรก็ตามในปี 2540 ได้มีการจัดตั้งสำนักงานสาขาเดิมเพิ่มขึ้นอีกครั้งที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี และเพิ่มสาขาใหม่ที่จังหวัดอุบลราชธานี

สำนักงานสาขาที่จัดตั้งขึ้นในส่วนภูมิภาคสามารถช่วยอำนวยความสะดวกด้านข้อมูลข่าวสารและรับมอบอำนาจจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนให้บริการด้านสิทธิประโยชน์หลายด้านโดยนักลงทุนที่อยู่ในท้องถิ่นนั้นไม่จำเป็นต้องเสียเวลาเดินทางเข้าไปติดต่อราชการที่สำนักงานใหญ่ในกรุงเทพมหานคร

ด้วยจุดที่ตั้งที่ได้เปรียบของประเทศไทยที่สามารถเชื่อมโยงสู่ภูมิภาคต่าง ๆ ในแถบเอเชียเหนือ อินโดจีน อาเซียน และเอเชียใต้ ประกอบกับศักยภาพที่แข็งแกร่งทางเศรษฐกิจ รัฐบาลไทยได้พยายามที่จะใช้ประโยชน์จากความสามารถนี้ผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เมื่อเกิดปัญหาติดขัดในเรื่องกฎระเบียบต่าง ๆ ระบบราชการไม่อำนวยความสะดวกต่อนักธุรกิจเท่าที่ควรและโครงสร้างพื้นฐานยังไม่ดีพอเพื่อเร่งรัดให้ความหวังที่จะให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในเดือนมกราคม 2539 คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนจึงอนุมัติให้เปิดการส่งเสริมการลงทุนในประเภทใหม่ คือ สำนักงานสนับสนุนการค้าและการลงทุน เพื่ออำนวยความสะดวกแก่บริษัทต่างชาติที่จะมาตั้งสำนักงานภูมิภาคในประเทศไทย ผลจากความพยายามนี้ค่อนข้างประสบความสำเร็จ

กล่าวคือ มีบริษัทต่างชาติสนใจเข้ามาขอรับการส่งเสริมการลงทุน เช่น บริษัทฮอนด้ามอเตอร์จากประเทศญี่ปุ่นเปลี่ยนใจจากเดิมที่เคยสนใจประเทศสิงคโปร์ได้ตัดสินใจเข้ามาลงทุนตั้งสำนักงานภูมิภาคในประเทศไทยทำหน้าทีดูแลไม่เพียงแต่ภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เท่านั้น แต่ครอบคลุมการดูแลทุกประเทศในแถบเอเชีย ยกเว้นที่ประเทศญี่ปุ่นซึ่งมีสำนักงานใหญ่ของบริษัทแม่ นอกจากนี้ยังปรากฏว่ามีบริษัทต่างชาติอื่นๆ อีก 38 บริษัท ได้รับการอนุมัติให้การส่งเสริมการลงทุนในปี 2540 ซึ่งในจำนวนนี้มีบริษัทข้ามชาติขนาดใหญ่รวมอยู่ด้วย เช่น บริษัท Coca-Cola, Kimberly-Clark, Unocal, Motorola, GE, Fujikura, Matsushita Electric, Hitashi, Asia, Daikin Trading เป็นต้น

แม้คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้ยึดสาระสำคัญในหลักเกณฑ์เดิมตามประกาศที่ 1/2536 แต่ระยะหลังก็ได้ออกประกาศหลายฉบับแก้ไขเพิ่มเติมประกาศที่ 1/2536 ทั้งนี้เพื่อเพิ่มความช่วยเหลือแก่กิจการบางประเภทที่ตั้งสถานประกอบการในเขต 1 และเขต 2 โดยเฉพาะกิจการที่จ้างแรงงานมาก ผลิตเพื่อการส่งออก การขยายกิจการในที่ดั้งเดิม กิจการเกษตรกรรมและแปรรูปสินค้าเกษตร ประเด็นสำคัญของประกาศฉบับต่าง ๆ มีดังนี้

1. ประกาศที่ ป 4/2540 กำหนดให้ยกเว้นอากรขาเข้าเครื่องจักรเพื่อทดแทนเครื่องจักรเดิมสำหรับอุตสาหกรรมสิ่งทอ รองเท้า และอาหาร
2. ประกาศที่ ป 10/2540 กำหนดให้กิจการที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจสูง เช่น เพิ่มการส่งออกสูง เพิ่มการจ้างงานจำนวนมาก ฯ ซึ่งเดิมตั้งอยู่ในเขต 1 และเขต 2 สามารถขยายกิจการในบริเวณเดียวกับโครงการที่ได้รับการส่งเสริมอยู่เดิมได้ แม้ว่าในประเภทกิจการที่จะให้การส่งเสริมได้ประกาศกำหนดเขตเป็นอย่างอื่น และให้ได้รับยกเว้นภาษีเงินได้ไม่เกินระยะเวลาสูงสุดที่กำหนดของแต่ละเขต
3. ประกาศที่ ป 11/2540 กำหนดให้กิจการเกษตรกรรมและผลิตผลจากการเกษตรที่ตั้งในเขตที่ 1 และเขต 2 อยู่ในข่ายให้การส่งเสริมการลงทุนและได้รับยกเว้นอากรขาเข้าเครื่องจักรได้ หากเป็นการผลิตเพื่อการส่งออกอย่างต่ำร้อยละ 80
4. ประกาศที่ ป 12/2540 กำหนดให้อุตสาหกรรม 61 ประเภทที่ตั้งในเขต 1 และเขต 2 ได้รับยกเว้นอากรขาเข้าเครื่องจักรจากเดิมที่ได้รับลดหย่อนอากรขาเข้าเครื่องจักรและให้การส่งเสริมในเขต 1 และ เขต 2 ได้ แม้ว่าจะมีบางประเภทกิจการที่เดิมกำหนดให้การส่งเสริมเฉพาะที่ตั้งอยู่ในเขต 3 เท่านั้นก็ตาม

สำหรับแนวโน้มการส่งเสริมการลงทุนในอนาคตคงมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลและภาวะการณ์เศรษฐกิจโลกคงจะเห็นได้จากการที่คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้มีมติจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายการส่งเสริมการลงทุนขึ้นเมื่อเดือนธันวาคม 2540 โดยคณะกรรมการชุดนี้ได้ประชุมร่วมกันหลายครั้งและผลการประชุมได้มีมติกำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เป็นรูปธรรม เช่น มาตรการช่วยเหลือด้านสินเชื่อแก่อุตสาหกรรมการผลิตเพื่อการส่งออก หลักเกณฑ์การส่งเสริมการลงทุนแก่กิจการสัมปทานและการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ รวมทั้งกำหนดให้มีการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการส่งเสริมการลงทุนของประเทศอื่นๆ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการส่งเสริมการลงทุนของประเทศไทยในอนาคต

3.2 การส่งเสริมให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนในประเทศไทย

การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (foreign direct investment) เงินลงทุนประกอบด้วยทุนเรือนหุ้น (equity) และเงินกู้ยืม (loan) จากผู้ถือหุ้นต่างชาติหรือบริษัทที่เกี่ยวข้อง จากสถิติของธนาคารแห่งประเทศไทยปรากฏว่าแต่เดิมนั้น เงินทุนไหลเข้าสุทธิของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศอยู่ในเกณฑ์ต่ำมาก กล่าวคือ ในช่วงปี 2498 - 2503 มีเงินทุนไหลเข้าสุทธิเพียงประมาณปีละ 6 ล้านบาท แต่มีแนวโน้มสูงขึ้นตามลำดับ จนกระทั่งปี 2503 เงินทุนไหลเข้าสุทธิจึงเพิ่มขึ้นเป็น 60.9 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นกว่า 10 เท่า หลังจากนั้นเป็นต้นมา เงินทุนไหลเข้าสุทธิส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปทุนเรือนหุ้น ทั้งนี้ในช่วงปี 2503 - 2514 มีเงินทุนไหลเข้าสุทธิโดยตรงจากต่างประเทศในระดับปริมาณ 7,385.8 ล้านบาท สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่เข้ามาลงทุนในประเทศไทยมากที่สุด อันดับ 1 สัดส่วนการลงทุน ร้อยละ 40.8 ของเงินทุนไหลเข้าสุทธิทั้งหมด อันดับ 2 ได้แก่ ญี่ปุ่น สัดส่วนร้อยละ 34.5 และอันดับ 3 ได้แก่ฮ่องกง สัดส่วนร้อยละ 6.8 มีข้อสังเกตว่าแนวโน้มการลงทุนของต่างประเทศได้เปลี่ยนแปลงไปด้วย ในระยะเริ่มต้นกิจการที่ชาวต่างประเทศเข้ามาลงทุนในประเทศไทยเป็นกิจการที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติโดยเฉพาะอุตสาหกรรมป่าไม้และเหมืองแร่ แต่ในช่วงหลังนี้เริ่มหันมาลงทุนในอุตสาหกรรมการผลิตมากขึ้น สำหรับตัวเลขการลงทุนจากต่างประเทศในช่วงปี 2515 - 2524 สหรัฐอเมริกายังคงเป็นประเทศที่เข้ามาลงทุนในประเทศไทยมากที่สุดอันดับ 1 โดยมีสัดส่วนการลงทุนร้อยละ 33.4 อันดับ 2 ได้แก่ ญี่ปุ่น สัดส่วนร้อยละ 27.2 และอันดับ 3 ได้แก่ ฮ่องกง สัดส่วนร้อยละ 9.4 ส่วนในช่วงระหว่างปี 2525 - 2530 ญี่ปุ่นซึ่งเคยครองอันดับ 2 ได้เพิ่มการลงทุนในประเทศไทยจำนวนมากจนกลายเป็นักลงทุนที่มีการลงทุนมากเป็นอันดับ 1 สัดส่วนการลงทุนร้อยละ 36.4 อันดับ 2 สหรัฐอเมริกา สัดส่วนร้อยละ 27 ส่วนอันดับ 3

เป็นประเทศจากแถบยุโรปได้แก่ เนเธอร์แลนด์และอังกฤษ ร้อยละ 10.4 ขณะเดียวกันฮ่องกงลงทุนร้อยละ 4.5

รัฐบาลไทยสมัยนายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรีและเป็นประธานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนโดยตำแหน่งได้ออกประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนที่ 1/2525 เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2535 ปรับปรุงหลักเกณฑ์การร่วมทุนของต่างชาติโดยให้ผ่อนปรนกฎระเบียบมากขึ้นใน 3 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. หากเป็นโครงการในกิจการเกษตรกรรม การเลี้ยงสัตว์ การประมง การสำรวจ และการทำเหมืองแร่ ตลอดจนการให้บริการซึ่งเดิมกำหนดให้บุคคลสัญชาติไทยถือหุ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 นั้น ได้ลดลงมาเหลือร้อยละ 51 พร้อมกันนี้ได้ผ่อนผันอีกว่าหากโครงการที่มีเงินลงทุนมากกว่า 1,000 ล้านบาท(ไม่รวมค่าที่ดินและทุนหมุนเวียน)อาจให้นักลงทุนจากต่างประเทศถือหุ้นข้างมากหรือทั้งสิ้นในระยะแรกได้ แต่ทั้งนี้จะต้องมีผู้มีสัญชาติไทยถือหุ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 51 ของทุนจดทะเบียนภายใน 5 ปี นับแต่วันเปิดดำเนินการ

2. โครงการอุตสาหกรรมที่ชาวต่างชาติถือหุ้นทั้งหมดได้ แต่เดิมกำหนดไว้ว่าต้องเป็นกิจการผลิตเพื่อการส่งออกทั้งสิ้นเท่านั้น ได้ผ่อนผันลดสัดส่วนการส่งออกเหลือไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

3. เฉพาะในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) โครงการต่อไปนี้จะได้รับการพิจารณาให้การส่งเสริมการลงทุน โดยไม่คำนึงถึงสัดส่วนการถือหุ้นของชาวต่างชาติ

ก. กิจการระบบขนส่งพื้นฐาน

ข. กิจการสาธารณูปการ

ค. กิจการที่เกี่ยวข้องกับการรักษาและฟื้นฟูสภาพแวดล้อม

ง. กิจการที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาเทคโนโลยี

คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนในสมัยนายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรีและประธานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนโดยตำแหน่งได้ออกประกาศที่ 1/2536 เมื่อวันที่ 9 เมษายน 2536 แก้ไขหลักเกณฑ์สัดส่วนการถือหุ้นของชาวต่างชาติจากเดิมคือต้องมีการส่งออกไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ชาวต่างชาติจึงสามารถถือหุ้นทั้งสิ้นได้ การผ่อนผันใหม่ครั้งนี้กำหนดให้การลงทุนในเขต 3 เป็นพื้นที่ที่อนุญาตให้ชาวต่างชาติถือหุ้นทั้งสิ้นได้ แม้จะเป็นการผลิตเพื่อการส่งออกหรือไม่ก็ตาม โดยจะพิจารณาให้เป็นราย ๆ ไป ต่อมาในสมัยนายบรรหาร ศิลปอาชา เป็นนายกรัฐมนตรีและประธานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ได้ออกประกาศที่ ป 5/2538 ได้แก้ไขผ่อนผันหลักเกณฑ์การลงทุนในเขต 3 ซึ่งเดิมถ้าไม่ใช่กิจการผลิตเพื่อการส่งออกแล้ว หากนักลงทุนต่างชาติ

จะขอถือหุ้นทั้งสี่จะได้รับการพิจารณาเป็นราย ๆ ไป โดยเปลี่ยนใหม่ให้ชาวต่างชาติถือหุ้นได้อย่างเสรีเป็นการทั่วไป

สถานการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศไทยได้ชะลอตัวอย่างต่อเนื่อง ทำให้บริษัทต่างๆประสบปัญหาทางการเงิน แนวทางแก้ไขปัญหาประการหนึ่งคือ ให้ผู้ร่วมทุนจากต่างประเทศที่มีฐานะการเงินแข็งแกร่งกว่านำเงินทุนเรือนหุ้น (equity) เข้ามาเพิ่มทุน แต่หลักเกณฑ์การลงทุนในเขต 3 เท่านั้นที่ต่างชาติสามารถถือหุ้นทั้งสี่ได้ แต่ถ้าเป็นการลงทุนในเขต 1 หรือเขต 2 หากจำหน่ายผลิตภัณฑ์ภายในประเทศเป็นส่วนใหญ่ต้องมีหุ้นข้างมากเป็นชาวไทย เมื่อคิดขีดเงื่อนไขตามหลักเกณฑ์ของการส่งเสริมการลงทุน คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนจึงมติเมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2540 ให้ผ่อนปรนเงื่อนไขการถือหุ้นของนักลงทุนจากต่างชาติมากขึ้นไปอีก โดยอนุญาตให้ต่างชาติถือหุ้นข้างมากหรือถือหุ้นทั้งสี่ได้ ทั้งนี้จะพิจารณาอนุมัติเป็นราย ๆ ไป เฉพาะในกรณีที่ได้รับความเห็นชอบจากผู้ร่วมทุนฝ่ายไทย

ปัญหาประการหนึ่งที่ได้รับการร้องเรียนจากนักลงทุนต่างชาติเป็นจำนวนมากคือ ความยุ่งยากซับซ้อนและล่าช้าในการพิจารณาอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักร (visa) และการอนุญาตทำงาน (work permit) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนจึงจัดตั้งศูนย์บริการวีซ่าและใบอนุญาตทำงานขึ้น ณ อาคารกฤษฎาพลาซ่า ถนนรัชดาภิเษก กรุงเทพมหานคร โดยเปิดดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2540 เป็นต้นมา ผู้ติดต่อสามารถขอวีซ่าและใบอนุญาตทำงานได้ภายในเวลา 3 ชั่วโมง บริการนี้นับว่าช่วยอำนวยความสะดวกแก่นักลงทุนชาวต่างชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 นโยบายกระจายการลงทุนสู่ภูมิภาค

นโยบายกระจายการลงทุนสู่ภูมิภาคมีความชัดเจน เมื่อคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้กำหนดให้บางพื้นที่เป็นเขตส่งเสริมการลงทุน เช่น กำหนดเป็นบางอำเภอ บางจังหวัด หรือ กำหนดเป็น เขต 1, 2 และ 3 ถ้าผู้ได้รับการส่งเสริมการลงทุนไปตั้งโรงงานในเขตนั้น ๆ จะได้รับสิทธิประโยชน์ปกติหรือเพิ่มเติมพิเศษมากกว่าปกติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้เขต 3 ซึ่งอยู่ห่างไกลจะได้รับสิทธิประโยชน์สูงสุด มาตรการกำหนดเขตส่งเสริมการลงทุนโดยให้สิทธิประโยชน์พิเศษตามท้องที่หรือเขตที่กำหนดจึงเป็นมาตรการผลักดันให้เกิดการกระจายการลงทุนไปสู่พื้นที่ห่างไกลออกไปจากกรุงเทพและปริมณฑลซึ่งเคยเป็นพื้นที่ที่มีการกระจุกตัวของโรงงานอุตสาหกรรม การกำหนดเขตส่งเสริมการลงทุนได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามความเหมาะสมของสถานการณ์และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในแต่ละช่วงเวลาที่แตกต่างกันออกไป

คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้ริเริ่มแบ่งเขตส่งเสริมการลงทุนครั้งแรกเมื่อปี 2516 โดยออกประกาศที่ 28/2516 กำหนดให้บางพื้นที่เป็นเขตส่งเสริมการลงทุนสำหรับอุตสาหกรรม คือ

1) เขตส่งเสริมการลงทุนสำหรับอุตสาหกรรมทั่วไป ได้กำหนดให้บางอำเภอใน 23 จังหวัด ได้แก่ กระบี่ กาญจนบุรี ขอนแก่น ฉะเชิงเทรา ชลบุรี เชียงใหม่ นครปฐม นครราชสีมา พังงา พิษณุโลก ภูเก็ต ระยอง ราชบุรี ลำปาง ลำพูน สงขลา สมุทรสงคราม สระบุรี สุโขทัย อุตรดิตถ์ อุบลราชธานี ปทุมธานี และสมุทรปราการ เป็นเขตส่งเสริมการลงทุนสำหรับอุตสาหกรรมทั่วไป

2) เขตส่งเสริมการลงทุนสำหรับกิจการเกษตรและอุตสาหกรรมการเกษตร ได้กำหนดให้ทุกท้องที่ทั่วประเทศ ยกเว้นกรุงเทพมหานครเป็นเขตส่งเสริมการลงทุนสำหรับกิจการเกษตรและอุตสาหกรรมการเกษตร

3) เขตส่งเสริมการลงทุนสำหรับอุตสาหกรรมส่งออก ได้กำหนดให้เขตกรุงเทพมหานครและบางอำเภอใน 23 จังหวัด ตามข้อ 1 ข้างต้นเป็นเขตส่งเสริมการลงทุนสำหรับอุตสาหกรรมส่งออก

มาตรการจูงใจให้ตั้งกิจการในเขตส่งเสริมการลงทุนที่กำหนดไว้ในปี 2516 ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากภาครัฐไม่สามารถจัดบริการโครงสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานรองรับได้อย่างเพียงพอและทั่วถึง เพราะพื้นที่ที่กำหนดให้เป็นเขตส่งเสริมการลงทุนมีความกว้างไกลเกินกำลังของภาครัฐ คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนจึงประชุมร่วมกับผู้แทนหน่วยราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและได้พิจารณาทบทวนเปลี่ยนแนวความคิดให้พื้นที่เขตส่งเสริมการลงทุนแคบลง พร้อมกับให้นิคมอุตสาหกรรมเป็นศูนย์กลางของเขตส่งเสริมการลงทุน ผลของการทบทวนทำให้เกิดประกาศที่ 36/ 2521 เรื่อง การกำหนดเขตส่งเสริมการลงทุน เลือกเขตที่มีศักยภาพสูงในการพัฒนาอุตสาหกรรมและกำหนดให้เป็นเขตส่งเสริมการลงทุน โดยแบ่งออกเป็น 4 เขต ดังนี้

เขต 1 อำเภอต้นลำแพง จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

เขต 2 อำเภอเมือง อำเภอปรางค์ชัย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา อำเภอเมือง อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี

เขต 3 อำเภอเมือง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

เขต 4 อำเภอเมือง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

พร้อมกันนี้ได้กำหนดให้นิคมอุตสาหกรรมและเขตอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนทุกแห่งเป็นเขตส่งเสริมการลงทุน

เนื่องจากเขตส่งเสริมการลงทุนที่เปลี่ยนแปลงมีน้อยเกินไป คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนในสมัยของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ อธิบดีนายกรัฐมนตรีจึงมอบหมายให้สำนักงานคณะ

กรรมการส่งเสริมการลงทุนกำหนดเขตส่งเสริมการลงทุนและสิทธิพิเศษขึ้นใหม่เพื่อชักจูงให้มีการลงทุนตั้งสถานประกอบการอุตสาหกรรมหรือโรงงานในต่างจังหวัดให้เกิดผลในทางปฏิบัติมากขึ้น ต่อมาคณะรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจได้มีมติในวันที่ 20 กรกฎาคม 2530 มอบให้สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนให้ความสำคัญเป็นพิเศษต่อการกระจายอุตสาหกรรมไปยังต่างจังหวัด โดยใช้มาตรการจูงใจต่าง ๆ เช่นลดสิทธิพิเศษแก่การลงทุนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพิ่มสิ่งจูงใจแก่การลงทุนในต่างจังหวัดและรณรงค์ชักชวนทุกรูปแบบให้เกิดอุตสาหกรรมขึ้นในต่างจังหวัด ทั้งนี้มีการประสานงานและหารือร่วมกันกับผู้ทรงคุณวุฒิและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในที่สุดได้เห็นควรเปลี่ยนรูปแบบในการกำหนดเขตการลงทุนใหม่ ไม่ควรจำกัดเฉพาะพื้นที่จังหวัดที่มีศักยภาพในการพัฒนาเท่านั้น แต่ควรจะรวมถึงจังหวัดยากจนที่เสียเปรียบด้วย โดยแบ่งพื้นที่ทั่วประเทศออกเป็นเขตส่งเสริมการลงทุน รวม 3 เขต ได้แก่

เขต 1 มี 2 จังหวัด คือ กรุงเทพมหานครและสมุทรปราการ

เขต 2 มี 4 จังหวัด คือ สมุทรสาคร ปทุมธานี นนทบุรี และนครปฐม

เขต 3 มี 67 จังหวัดที่เหลือ

การให้สิทธิพิเศษจะเป็นไปตามเขต สำหรับเขต 3 ซึ่งอยู่ไกลจากส่วนกลางมากที่สุดจะได้รับสิทธิพิเศษมากที่สุด รองลงมาเป็นเขต 2 ส่วนเขต 1 จะได้รับสิทธิพิเศษน้อยที่สุด อย่างไรก็ตามแม้ได้มีการแบ่งพื้นที่ออกเป็น 3 เขตและมีการลงทุนเพิ่มขึ้นในเขต 3 แล้วก็ตาม แต่โรงงานส่วนใหญ่ก็ยังคงกระจุกตัวอยู่ใกล้ส่วนกลาง เนื่องจากหากตั้งโรงงานในจังหวัดใกล้เคียงกรุงเทพมหานคร เช่น ชลบุรี ฉะเชิงเทรา ฯลฯ ก็ถือได้ว่าเป็นเขต 3 และได้รับสิทธิพิเศษด้านภาษีอากรเทียบเท่าจังหวัดที่ห่างไกลมาก ๆ ด้วยเหตุนี้คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนในสมัยพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ อดีตนายกรัฐมนตรี จึงได้มีมติให้กำหนดเขตส่งเสริมการลงทุนใหม่และบังคับใช้ตั้งแต่ปี 2532 เป็นต้นไป โดยขยายพื้นที่ใกล้ส่วนกลางให้กว้างขึ้น เพื่อผลักดันให้การลงทุนกระจายไปสู่จังหวัดรอบนอกมากขึ้น เขตส่งเสริมการลงทุน รวม 3 เขต มีพื้นที่ดังนี้

เขต 1 มี 6 จังหวัด คือ กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ นนทบุรี สมุทรสาคร ปทุมธานีและนครปฐม

เขต 2 มี 10 จังหวัด คือ สมุทรสงคราม ราชบุรี กาญจนบุรี สุพรรณบุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา สระบุรี นครนายก ฉะเชิงเทรา และชลบุรี

เขต 3 มี 57 จังหวัดที่เหลือ และรวมพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง

ต่อมาคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนในสมัยนายชวน หลีกภัย อดีตนายกรัฐมนตรี ได้ออกประกาศที่ 1/2536 และ 2/2536 เปิดให้การส่งเสริมการลงทุนอย่างกว้างขวางแก่กิจการที่ตั้งในเขต 3 และเพิ่มสิทธิพิเศษมากที่สุดเท่าที่กฎหมายกำหนดไว้ ผลจากมาตรการส่งเสริมการ

ลงทุนครั้งนี้ทำให้ประสบความสำเร็จอย่างมากในการกระจายอุตสาหกรรมไปสู่ส่วนภูมิภาค ทั้งนี้ การแบ่งเขตส่งเสริมการลงทุนยังคงพื้นที่เขต 3 ไว้เช่นเดิมและให้รวมพื้นที่จังหวัดที่ตั้งใหม่อีก 3 จังหวัดเพิ่มเข้าไว้ในเขต 3 โดยการแบ่งเขตส่งเสริมการลงทุนดังกล่าวยังคงใช้อยู่จนถึงปัจจุบัน ดังนี้

- เขต 1 มี 6 จังหวัด คือ กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ สมุทรสาคร ปทุมธานี นนทบุรี และนครปฐม
- เขต 2 มี 10 จังหวัด คือ สมุทรสงคราม ราชบุรี กาญจนบุรี สุพรรณบุรี พระนครศรีอยุธยา อ่างทอง สระบุรี นครนายก ฉะเชิงเทรา และชลบุรี
- เขต 3 มี 60 จังหวัดที่เหลือและนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง
สำหรับสิทธิพิเศษของการลงทุนในเขตส่งเสริมการลงทุนเฉพาะ เขต 3 ในปัจจุบัน มีดังนี้
 - ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล 8 ปีและลดหย่อนอีกร้อยละ 50 เป็นเวลา 5 ปี
 - ยกเว้นอากรขาเข้าเครื่องจักร
 - ยกเว้นอากรขาเข้าวัตถุดิบและวัสดุจำเป็น
 - อนุญาตให้หักค่าขนส่ง ค่าไฟฟ้า และค่าน้ำประปา 2 เท่า เป็นเวลา 10 ปี
 - อนุญาตให้หักค่าติดตั้งสิ่งอำนวยความสะดวก ร้อยละ 25

เพื่อให้ทราบถึงภาพรวมของสิทธิพิเศษของการลงทุนในเขต 3 ของปัจจุบันซึ่งใช้มาตั้งแต่ปี 2536 จึงได้แสดงเปรียบเทียบกับปี 2530 และปี 2532 ในตารางที่ 3.1

การดำเนินงานตามนโยบายกระจายการลงทุนไปสู่ภูมิภาคสามารถบรรลุวัตถุประสงค์เป็นที่น่าพอใจระดับหนึ่ง โดยเห็นได้จากตัวเลขจำนวนโครงการที่ได้รับอนุมัติให้การส่งเสริมการลงทุนในแต่ละปีตั้งอยู่ในเขต 3 มากที่สุด แต่การลงทุนดังกล่าวยังคงกระจุกตัวอยู่ในเมืองหลัก เช่น ระยอง สงขลา เชียงใหม่ นครราชสีมา เป็นต้น เพราะเมืองใหญ่เหล่านี้มีความพร้อมของระบบสาธารณูปโภคและปัจจัยเอื้ออำนวยต่อการลงทุน แต่ในระยะหลังพบว่าได้มีการกระจายการลงทุนไปยังจังหวัดอื่น ๆ ที่พอจะรองรับการลงทุนมากขึ้น เช่น ลำพูน ขอนแก่น สุราษฎร์ธานี เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่า โครงการลงทุนที่เกิดขึ้นมักมีความเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ เช่น อุตสาหกรรมการเกษตรและเหมืองแร่เกิดขึ้นตามแหล่งที่มีวัตถุดิบและทรัพยากรธรรมชาติ กิจกรรมผลิตโลหะขั้นมูลฐานเกิดขึ้นในพื้นที่ที่มีความพร้อมด้านสาธารณูปโภคและการคมนาคมขนส่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งท่าเรือน้ำลึก เป็นต้น

ตารางที่ 3.1 เปรียบเทียบสิทธิและประโยชน์ระหว่างเขต 1 เขต 2 และ เขต 3

เขต	สิทธิและประโยชน์	หลักเกณฑ์	2530	2532	2536
1	เครื่องจักร	ทั่วไป	-	-	-
		ส่งออกหรือตั้งในนิคม	ยกเว้น	ยกเว้น	ยกเว้น
	ภาษีเงินได้	ทั่วไป	-	-	-
		ส่งออกและตั้งในนิคม	3 ปี	3 ปี	3 ปี
2	เครื่องจักร	ทั่วไป	ลดหย่อน		
		ส่งออก,ผลิตวัตถุดิบ,วิศวกร,เกษตร, หรือตั้งในนิคม	ยกเว้น	ยกเว้น	ยกเว้น
	ภาษีเงินได้	ทั่วไป	3 - 5 ปี	3 ปี	3 ปี
		ตั้งในนิคม	4 - 5 ปี	5 ปี	7 ปี
3	เครื่องจักร		ยกเว้น	ยกเว้น	ยกเว้น
	ภาษีเงินได้	ทั่วไป	4 - 8 ปี	6 ปี	8 ปี
		ตั้งในนิคม	5 - 8 ปี	8 ปี	
	ม.35		พิจารณาเป็นกรณีไป	พิจารณาเป็นกรณีไป	ได้รับทุกราย
	วัตถุดิบ		-	-	75%

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

3.4 ศูนย์เศรษฐกิจการลงทุนในภูมิภาค

เพื่อเร่งรัดให้เกิดการลงทุนในภูมิภาคขึ้นอย่างจริงจัง และให้บริการแก่นักลงทุนที่ตั้งสถานประกอบการในภูมิภาค ตลอดจนอำนวยความสะดวกด้านบริการแก่ผู้ได้รับการส่งเสริมการลงทุนและผู้สนใจในภูมิภาค โดยเฉพาะในเขต 3 ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ให้สิทธิและประโยชน์สูงสุด และมีการผ่อนปรนเงื่อนไขให้ต่างชาติสามารถถือหุ้นได้ทั้งสิ้นโดยไม่ต้องมีเงื่อนไขการส่งออก สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน จึงได้มีการจัดตั้งศูนย์เศรษฐกิจการลงทุนในภูมิภาคขึ้นรวม 6 แห่ง ดังนี้

1. ศูนย์เศรษฐกิจการลงทุนภาคเหนือ ที่จังหวัดเชียงใหม่
2. ศูนย์เศรษฐกิจการลงทุนภาคใต้ ที่ 1 ที่จังหวัดสงขลา

3. ศูนย์เศรษฐกิจการลงทุนภาคใต้ ที่ 2 ที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี
4. ศูนย์เศรษฐกิจการลงทุนภาคตะวันออก ที่จังหวัดชลบุรี
5. ศูนย์เศรษฐกิจการลงทุนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ 1 จังหวัดนครราชสีมา
6. ศูนย์เศรษฐกิจการลงทุนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ 2 จังหวัดอุบลราชธานี

ศูนย์เศรษฐกิจการลงทุนทำหน้าที่ ดังนี้

ก. บริการก่อนการลงทุน

- บริการติดต่อสอบถามและแนะนำสู่ทางการลงทุน
- บริการแนะนำการขอรับการส่งเสริมการลงทุน
- บริการข้อมูลและข่าวสารด้านเศรษฐกิจการลงทุน

ข. บริการหลังได้รับการส่งเสริมการลงทุน

- การขอใช้สิทธิและประโยชน์ด้านเครื่องจักร
- การขอใช้สิทธิและประโยชน์ด้านวัตถุดิบ
- การขอนำช่างฝีมือผู้ชำนาญการชาวต่างชาติและครอบครัว
- การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ได้มาซึ่งใบอนุญาตต่างๆ
- การตรวจสอบเปิดดำเนินการและการอนุญาตให้หยุดดำเนินการชั่วคราว
- การใช้สิทธิประโยชน์ด้านอื่นๆ

ทั้งนี้ศูนย์เศรษฐกิจและการลงทุนในภูมิภาคได้รับมอบอำนาจจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนให้สามารถปฏิบัติงานแทน เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ได้รับการส่งเสริมการลงทุนที่เข้ามาติดต่อหรือขอใช้สิทธิประโยชน์ต่างๆ โดยมีต้องเดินทางเข้าไปในส่วนกลาง

3.5 ศูนย์เศรษฐกิจการลงทุนภาคเหนือ

เป็นหน่วยงานราชการส่วนหน้าสังกัดกองส่งเสริมการลงทุนภูมิภาค สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน สำนักงานนายกรัฐมนตรี ปัจจุบันเช่าพื้นที่ตั้งสำนักงานอยู่ในอาคารแอร์พอร์ตบิซิเนสพาร์ค เลขที่ 90 ถนนมหิดล ตำบลหายยา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ศูนย์เศรษฐกิจการลงทุนภาคเหนือ ตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2532 ตามนโยบายกระจายอุตสาหกรรมไปสู่ภูมิภาคของรัฐบาลสมัยพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ อดีตนายกรัฐมนตรี นายกร ทัพพะรังสี อดีตรัฐมนตรีสำนักงานนายกรัฐมนตรี และนายเคชา บุญช่วย เป็นเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ชื่อเดิมเมื่อแรกเริ่มตั้ง ได้แก่ สำนักงานส่งเสริมการ

ทุนจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นสำนักงานที่ดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์ บริการชี้แนะให้เกิดการลงทุนในเขตพื้นที่ภูมิภาค ทำการศึกษารูทางการลงทุนและค้นหาแหล่งทุนเป้าหมายที่จะลงทุนในภาคเหนือ การปฏิบัติงานช่วงแรกส่วนใหญ่เป็นการจัดสัมมนาโดยนำนักลงทุนจากส่วนกลางมาพบเห็นกับสภาพที่แท้จริงของท้องถิ่น และมุ่งชี้ให้เห็นถึงศักยภาพการลงทุนในเขตนี้

ต่อมาในปี 2535 สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน มอบอำนาจบางส่วนให้ดำเนินการแทน และเปลี่ยนชื่อเป็นสำนักงานส่งเสริมการลงทุนภาคเหนือ เพื่ออำนวยความสะดวกและเพิ่มบริการแก่ผู้ได้รับการส่งเสริมการลงทุนในท้องถิ่น เขตภาคเหนือ 17 จังหวัดอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อจำนวนโครงการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนเพิ่มมากขึ้น แต่พื้นที่ดูแลรับผิดชอบครอบคลุมหลายจังหวัดเกินศักยภาพการดูแลอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง ปี 2538 สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนจึงจัดตั้งสาขาแห่งที่ 2 ในภาคเหนือเพิ่มขึ้นอีกแห่งที่จังหวัดพิษณุโลก และเปลี่ยนชื่อสำนักงานส่งเสริมการลงทุนภาคเหนือใหม่อีกครั้งเป็น ศูนย์เศรษฐกิจการลงทุนภาคเหนือ 1 ดูแลพื้นที่ 8 จังหวัดของภาคเหนือตอนบน ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน แพร่ น่าน พะเยา ลำปาง และ ลำพูน อย่างไรก็ตามในขณะที่ศูนย์เศรษฐกิจการลงทุนภาคเหนือ 2 ที่จังหวัดพิษณุโลกยังไม่ได้จัดตั้งขึ้นนั้น ศูนย์เศรษฐกิจการลงทุนภาคเหนือ 1 ที่จังหวัดเชียงใหม่ยังคงช่วยดูแลพื้นที่ภาคเหนือตอนล่างต่อไป สำหรับการให้ชื่อเรียกศูนย์เศรษฐกิจการลงทุนภาคเหนือ 1 ในปัจจุบันอย่างเป็นทางการเรียกว่า ศูนย์เศรษฐกิจการลงทุนภาคเหนือ

บทบาทหน้าที่และงานบริการของ ศูนย์เศรษฐกิจการลงทุนภาคเหนือ หรือ BOI ภาคเหนือ มีดังนี้:

- การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข่าวสารเศรษฐกิจ การลงทุนแก่สื่อมวลชน และหน่วยงานต่าง ๆ ในภาคเหนือ
- รวบรวมข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดในภาคเหนือที่เกี่ยวข้อง และเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจการลงทุน
- งานบริการที่ปรึกษา แนะนำ ตลอดจนแก้ปัญหาให้แก่นักลงทุนในท้องถิ่น
- ให้บริการติดต่อสอบถาม และข้อแนะนำในการขอรับการส่งเสริมการลงทุน ตลอดจนเศรษฐกิจการลงทุนที่เกี่ยวข้อง
- ชี้แนะช่องทางหรือสู่ทางการลงทุน
- ประสานและร่วมกิจกรรมกับหน่วยราชการและองค์กรภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศการลงทุน
- งานบริการที่ได้รับมอบอำนาจจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ส่วนกลาง ซึ่งเป็นงานหลักด้านเอกสาร และสิทธิประโยชน์ เช่นการมอบบัตร

ส่งเสริม, การตรวจเริ่มงานโครงการ, การขยายเวลาเริ่มงาน, การตรวจสอบการดำเนินงาน, การตรวจสอบทำเลที่ตั้ง และขออนุญาตประกอบกิจการโรงงาน การอนุมัติสูตรการใช้สิทธิด้านเครื่องจักร และวัตถุดิบที่จำเป็น รวมทั้งงานบริการอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่อง เช่นการอนุญาตจำหน่าย จ่ายโอนหรือให้ผู้อื่นใช้เครื่องจักร การตรวจสอบตามเงื่อนไขสัญญา การย้ายที่ตั้งโรงงาน การขอแก้ไขเอกสารธุรกรรมต่างๆ

3.6 ภาวะการลงทุนในภาคเหนือตอนบน

วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและการเงินที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรงในประเทศไทยมีสาเหตุเนื่องมาจากปัญหาโครงสร้างทางการผลิตไม่เหมาะสม เอกชนกู้เงินจำนวนมากจากต่างประเทศมาลงทุนเพื่อหวังผลตอบแทนระยะสั้น ทั้งด้านอสังหาริมทรัพย์ การเก็งกำไรจากตลาดหลักทรัพย์และการเก็งกำไรจากค่าเงินบาท ขณะเดียวกันกลับพบว่าขีดความสามารถในการส่งออกที่เคยรุ่งเรืองกลับลดต่ำลง รัฐบาลได้ประกาศใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวเพื่อหวังแก้ไขปัญหาดังกล่าว เศรษฐกิจและสถาบันการเงิน แต่เพราะความไม่มั่นใจในค่าเงินบาทส่งผลให้เงินทุนไหลออกอย่างรุนแรงและต่อเนื่อง ผลกระทบต่างๆ เหล่านี้ส่งผลถึงการขาดสภาพคล่องทางการเงินในประเทศเป็นอย่างมาก ทำให้บรรยากาศและคู่ทางการลงทุนเกิดความไม่ราบรื่นและชะลอตัวลง

การลงทุนในภาคเหนือตอนบนในปี 2540 มีโครงการได้รับการส่งเสริมทั้งสิ้น 67 โครงการ เงินลงทุน 6,970 ล้านบาท ก่อให้เกิดการจ้างงาน จำนวน 12,190 คน เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2539 พบว่าจำนวนโครงการลดลงร้อยละ 5.63 เงินลงทุนลดลงร้อยละ 7.73 ส่วนการจ้างงานลดลงร้อยละ 3.62 ตามตารางที่ 3.2 พร้อมกันนี้ในตารางที่ 3.3 ได้แสดงตัวเลขภาพรวมการลงทุนใน 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบนช่วงปี 2534 - 2540

ตารางที่ 3.2 เปรียบเทียบการลงทุนในภาคเหนือ ปี 2539 และ ปี 2540

	ปี 2539	ปี 2540	อัตราเพิ่ม / ลด
จำนวนโครงการ (ราย)	94	83	-11.70
จำนวนเงินลงทุน (ล้านบาท)	10,944	11,790	7.73
จำนวนคนงาน (คน)	15,819	15,590	-1.44

ที่มา: ศูนย์เศรษฐกิจและการลงทุนภาคเหนือ

ตารางที่ 3.3 สถิติโครงการที่ได้รับการอนุมัติให้ส่งเสริมการลงทุนใน 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน (ปี 2534 - 2540)

จังหวัด	จำนวนราย							ยอดรวม	เงินลงทุน (ล้านบาท)							ยอดรวม/เงินลงทุน	การจ้างงาน(คน)							ยอดรวมการจ้าง	
	ปี	34	35	36	37	38	39	40	จำนวนราย	34	35	36	37	38	39	40	เงินลงทุน	34	35	36	37	38	39	40	ยอดรวมการจ้าง
		18	8	34	29	23	22	16		150	4,780	485	2,926	2,403	2,454	1,369		1,604	16,021	6,275	1,679	6,243	4,134	3,509	
เชียงใหม่	4	1	10	16	7	6	3	47	903	450	630	3,259	260	728	78	6,308	1,024	344	1,305	2,475	511	1,802	590	8,051	
แม่ฮ่องสอน	-	-	-	-	-	-	-	0	-	-	-	-	-	-	-	0	-	-	-	-	-	-	-	0	
แพร่	2	1	1	4	1	3	1	13	120	4	36	53	4	89	31	337	260	200	615	723	39	157	38	2,032	
น่าน	-	-	-	2	-	1	1	4	-	-	-	132	-	40	6	178	-	-	-	215	-	56	180	451	
พะเยา	3	1	1	4	4	2	1	16	105	30	116	404	607	362	8	1,632	1,022	219	223	618	705	409	13	3,209	
ลำปาง	5	-	11	6	6	5	6	39	501	-	3,934	135	231	498	1,734	7,033	2,183	-	1,833	502	427	1,147	1,269	7,361	
ลำพูน	12	12	34	21	19	24	34	156	1,105	1,752	2,735	2,288	3,284	3,495	3,309	17,968	3,436	3,752	8,001	2,893	3,790	4,661	4,246	30,779	
รวม	44	23	91	82	60	63	62	425	7,514	2,721	10,377	8,674	6,840	6,581	6,770	49,477	14,200	6,194	18,220	11,560	8,981	10,432	10,281	79,868	

ที่มา : ศูนย์เศรษฐกิจและการลงทุนภาคเหนือ